

Duhová koalice – Klausovo absurdní drama

Návrh Občanské demokratické strany vytvořit koalici všech demokratických stran budí pochybnosti už proto, že ODS navrhuje velmi nestandardní řešení v době, kdy k němu není důvod – současná parlamentní aritmetika dovoluje vytvořit tři jiné většinové koalice, které by byly ideově i personálně soudržnější. O tom, že ODS nemyslí svůj návrh zcela vážně, svědčí i skutečnost, že kličkuje okolo dalšího osudu opoziční smlouvy. Tím v podstatě potvrzuje podezření vyslovené některými komentátory – že Václav Klaus pouze rozehrál další ze svých her na politické šachovnici, jejíž cíle jsou, jak už jsme si u něj zvykli, jiné než ty, které oficiálně deklaroval.

Klaus ví, že takzvané menší strany nemohou začít seriózně vyjednávat, dokud opoziční smlouva trvá. Jinak by vstupovaly by do naprosto nerovného svazku, v jehož rámci je dva registrovaní partneři sice zvou k vládnutí, ale zároveň chtějí pokračovat ve společné práci na projektech, jejichž konečným cílem je nejen omezit vliv prezidenta a centrální banky, ale především právě malých stran. I kdyby se ODS a ČSSD zavázaly, že opoziční smlouvu vypoví okamžikem vzniku duhové koalice, nemohou se menší strany nechat zatlačit do situace, v níž by s ni

mi opozičně smluvní strany vyjednávaly z pozice síly, kterou by jim opoziční smlouva zaručovala.

Pokud by se čtyřkoalice nechala do Klausovy pasti vlákat, byl by na ni vyvíjen nátlak, aby v rámci »nové odpovědnosti« pomohla schválit nejen socialistický rozpočet, ale i plánované ústavní změny. I když

Až přestřelky utichnou, bude předseda ODS v dobré pozici, aby oznámil, že k opoziční smlouvě »naneštěstí« neexistuje alternativa.

by podporu těmto krokům nejspíše odmítla, pomohla by je legitimizovat svou účastí v »duhové koalici«, či dokonce je pouhým vyjednáváním o ní. Klaus samozřejmě toto vše ví, a proto též ví, že čtyřkoalice nemůže na jeho nabídku přistoupit. Je zřejmé, že mu vůbec nejde o zájmy České republiky, jejíž zhoršující se situace v něm najednou probudila pocit odpovědnosti.

Na pováženo je skutečnost, že neúnavný bojovník za »standardní« politické postupy Klaus najednou navrhuje vytvoření jakéhosi občanského fóra, jež by deset let po revoluci mělo společně posunout zemi dopředu. Taková aliance by přes noc udělala z komunistů jedinou

opoziční stranu, k níž by se zákonitě začali obracet všichni voliči nespokojení s vládnutím duhové koalice. Jak si pomatujeme z dob Občanského fóra, takto široce pojaté uskupení by jen těžko hledalo společný program. I kdyby tímto programem mělo být například co nejrychlejší splnění základních požadavků Ev-

ropské unie, je nepravděpodobné, že by se tak rozdílné politické subjekty dokázaly shodnout na naprosto neideologickém přístupu, který by si společný postup vyžadoval.

Pokud Václav Klaus došel k názoru, že pouze většinová vláda zajistí zemi pohyb vpřed (i když ještě před několika dny byla menšinová vláda v rámci opozičně smluvní spolupráce podle něj jedinou zárukou »stability«), nelze se nezeptat, proč ODS a ČSSD jednoduše nevytvoří plnokrevnou koalici. Nebo proč ODS nevypoví opoziční smlouvu a nezačne vážně jednat o vytvoření většinové pravicové vlády se čtyřkoalicí. Politici čtyřkoalice již mnohokrát řekli, že jsou ochotni s ODS o takové vládě

jednat, pokud občanští demokraté vypoví opoziční smlouvu. Pokud by existence takové vlády byla předjednána, nemuselo by dojít k žádné vleklé vládní krizi, před níž Klaus varuje. Nová vláda by mohla být jmenována krátce poté, co by pravicová většina vyslovila nedůvěru Zemanově vládě, jejíž vládnutí nyní ODS označuje za zdroj nestability.

Scénář dalšího vývoje není těžké odhadnout. ODS bude tvrdě kritizovat čtyřkoalici, uslyšíme mnoho slov o odpovědnosti a neodpovědnosti za další osud státu. Až tyto přestřelky utichnou, bude Klaus v dobré pozici, aby vnitrostranickým kritikům i veřejnosti oznámil, že k opoziční smlouvě »naneštěstí« neexistuje alternativa. »Neodpovědnost« menších stran bude ODS pobídkou k tomu, aby ukázala určitou míru »odpovědnosti« tím, že podpoří socialistický rozpočet. Jako protihodnotu může ODS od ČSSD požadovat například personální změny ve vládě, upuštění od vytvoření regionů a podporu pro změnu volebního zákona. Jediná nezodpovězená otázka tak nakonec může znít, zda nejposlednější Klausova politická šaráda je formou nátlaku na ČSSD, anebo zda byla dopředu domluvena.

Jiří Pehe
Autor je politolog